

Puzzel: Krachtenveld Europese Unie

Korte omschrijving werkvorm:

Door de Europese schuldencrisis vindt er veel extra overleg plaats in de Europese Unie. Welke instituties spelen bij de besluitvorming in de Europese Unie eigenlijk een rol? Deze werkvorm geeft daarop een antwoord.

Het krachtenveld is een schematische weergave van de instituties binnen de Europese Unie. Met hokjes, kleuren en pijlen is aangegeven hoe de verschillende instituties zich tot elkaar verhouden en elkaar beïnvloeden. In deze werkvorm vullen de leerlingen de instituties in op de juiste plek in het krachtenveld.

Leerdoel:

Leerlingen ontdekken wat de belangrijkste politieke instellingen zijn binnen de Europese Unie, hoe deze instellingen zich tot elkaar verhouden en hoe je als Nederlands burger via het nationale en Europese Parlement invloed uit kunt oefenen in de Europese Unie.

Duur:

30 minuten

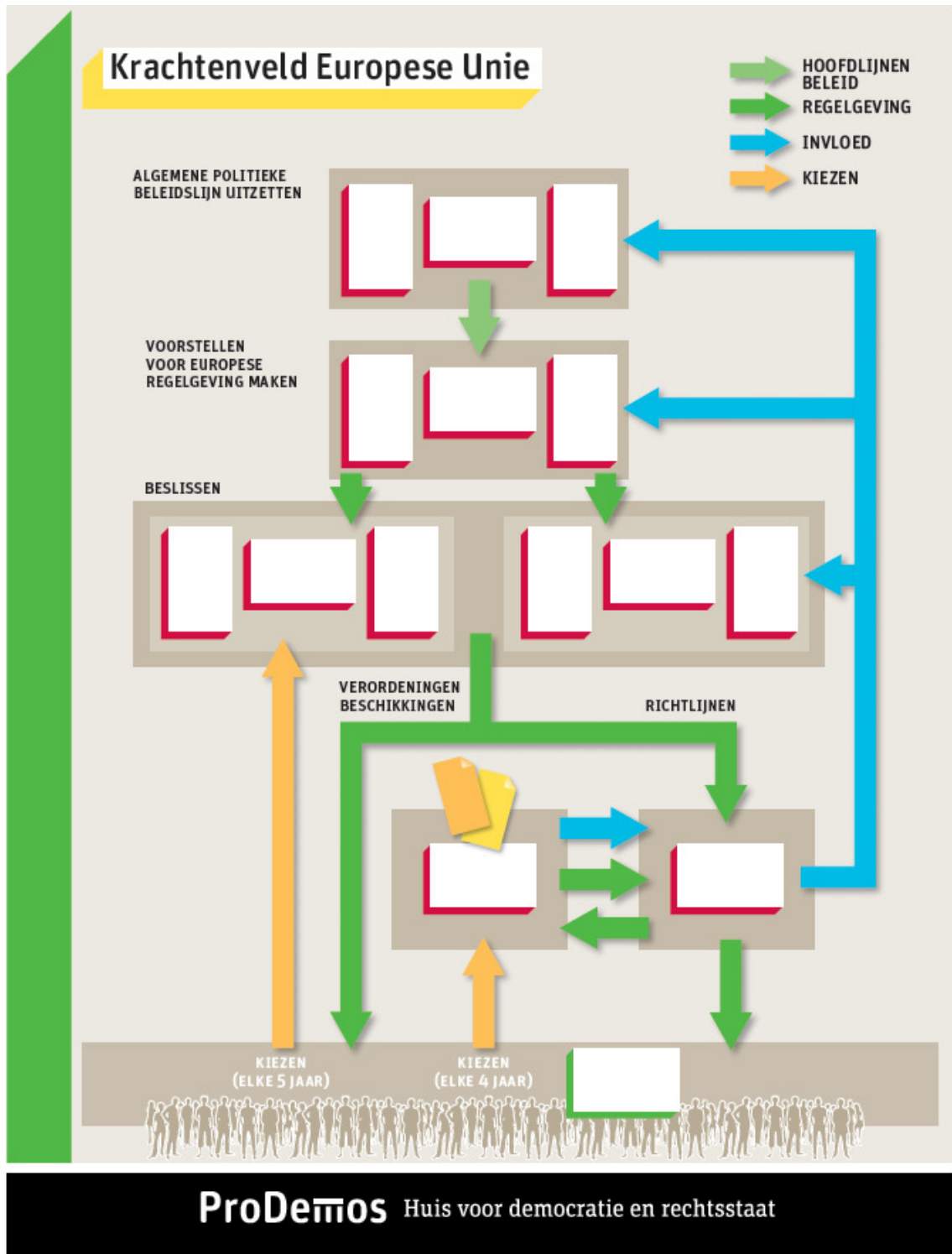
Handleiding:

1. U deelt de werkbladen (op pagina 2) met daarop het krachtenveld uit aan de leerlingen. U vraagt of de leerlingen in twee- of drietallen willen proberen om de begrippen op de juiste plek te zetten. Hiervoor krijgen ze ongeveer tien minuten de tijd. U kunt eventueel al twee of drie sleutelbegrippen weggeven.
2. Bespreek klassikaal met de leerlingen de antwoorden. Zie hiervoor het antwoordmodel op pagina 3.
3. Eventueel kunt u zelf nog extra uitleg geven bij het krachtenveld. Hiervoor kunt u de achtergrondinformatie gebruiken op pagina 5 en 6.

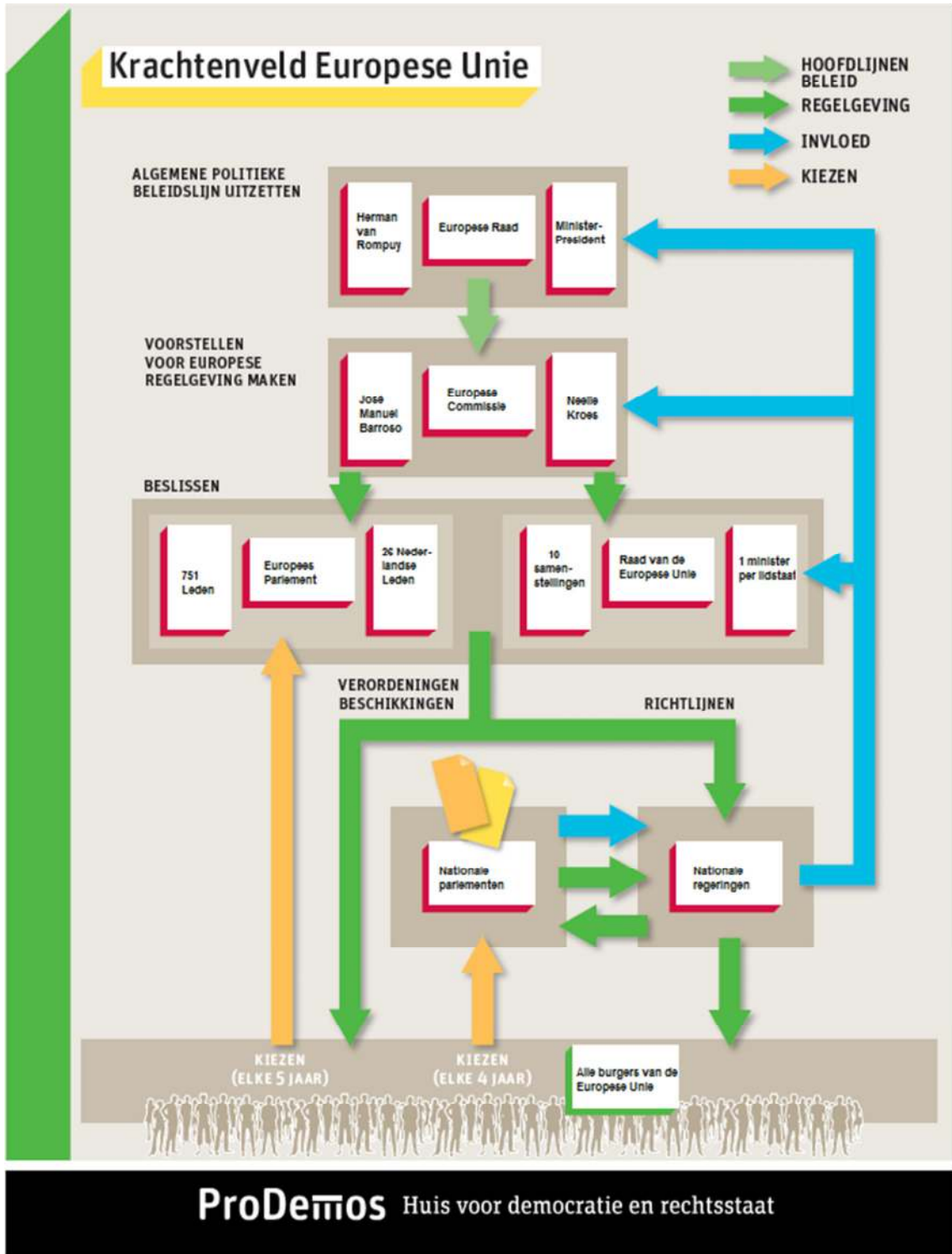
Let op: Het heeft meerwaarde om de werkbladen af te drukken in kleur. De verschillende kleuren hebben namelijk een betekenis.

Werkblad: Krachtenveld Europese Unie

Vul de volgende begrippen in: **1)** Herman van Rompuy, **2)** 751 leden, **3)** Europese Raad, **4)** Nationale parlementen, **5)** 1 minister per lidstaat, **6)** Europees Parlement, **7)** Minister-president, **8)** Alle burgers van de Europese Unie, **9)** Neelie Kroes, **10)** 26 Nederlandse Leden, **11)** Raad van de Europese Unie, **12)** José Manuel Barroso, **13)** Europese Commissie, **14)** Nationale regeringen, **15)** 10 samenstellingen

Antwoordmodel

Achtergrondinformatie voor de docent

Regelgeving

De Europese Unie zit ingewikkeld in elkaar. Probeer niet om alle details aan de leerlingen uit te leggen. U mag bijvoorbeeld best zeggen dat er binnen de EU op elke regel veel uitzonderingen mogelijk zijn, maar dat u die niet uitlegt, omdat het dan wel heel ingewikkeld wordt. In het Krachtenveld zijn vier niveaus te zien waarmee zeer versimpeld weergegeven wordt wie wat doet in de wetgevingsprocedure (zie de donkergroene pijlen):

1. Plannen maken op hoofdlijnen → Europese Raad
2. Wetsvoorstellen maken → Europese Commissie
3. Beslissingen nemen → Europees Parlement en Raad van de Europese Unie
4. Omzetting van richtlijnen in wetgeving & uitvoering van wetgeving → individuele lidstaten: nationale regeringen (rechts blokje) en nationale parlementen (links blokje)

De Europese Raad heeft bewust een lichtgroene pijl. Officieel hebben ze namelijk niets te maken met het wetgevingsproces. Wel is het zo dat de Europese Raad aan zet is op het moment dat de andere instellingen er in de besluitvorming niet uit komen. Alle regeringsleiders komen dan bij elkaar en bedenken welke kant ze op willen.

Invloed

In het schema is te zien hoe nationale parlementen invloed kunnen uitoefenen op de Europese regelgeving (zie blauwe pijlen):

1. Gele- en oranje kaartprocedure (geen blauwe pijl) → nationale parlementen kunnen de Europese Commissie op de vingers tikken
2. Het parlement vraagt de regering (ministers) om een bepaald standpunt uit te dragen → ministers zitten in één van de 10 samenstellingen van de Raad van de Europese Unie
3. Het parlement vraagt de Europese Commissie (o.a. Neelie Kroes) om een bepaald standpunt uit te dragen → iedere lidstaat heeft een eigen Eurocommissaris. Neelie Kroes gaat sinds 1 december 2009 over de Digitale Agenda. Deze Eurocommissaris zit er overigens niet om het Nederlands belang te behartigen.
4. Het parlement vraagt de premier een bepaald standpunt uit te dragen → de regeringsleider van iedere lidstaat zit in de Europese Raad

Let op

Bij het Europees Parlement lopen we al een beetje vooruit op de werkelijkheid. Op het kaartje wordt gesproken over 751 leden in totaal, waarvan 26 Nederlanders. Dit is afgesproken in het Verdrag van Lissabon, maar nog niet ingevoerd. Dat gebeurt na de volgende verkiezingen in 2014. Tot die tijd zijn het 736 Europarlementariërs waarvan 25 uit Nederland. *Extra informatie: Om het ingewikkeld te maken, zijn er binnenkort (precieze datum is onbekend) tot de volgende EP-verkiezingen in 2014 zelfs 754 leden waarvan 26 uit Nederland.*

Hoe komt de Europese Unie tot een besluit?

De beslissingen over de voorstellen van de Europese Commissie worden genomen door twee organen, het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie.

Er zijn twee manieren om een besluit te nemen:

1. De meest gebruikelijke manier (sinds invoering Verdrag van Lissabon) is via de *gewone wetgevingsprocedure*. Dit wil zeggen dat zowel het Europees Parlement als de Raad van de Europese Unie moet instemmen met het voorstel. De mening van beide instellingen is in dit geval gelijkwaardig.
2. Dan zijn er nog een aantal *bijzondere wetgevingsprocedures*, bijvoorbeeld dat de stem van de Raad van de Europese Unie de doorslag geeft. Het is ingewikkeld (en ook niet nodig) om al deze bijzondere procedures uit te leggen. Per onderwerp is afgesproken of de gewone wetgevingsprocedure van toepassing is of een bijzondere. Naarmate de lidstaten de wetgeving op een bepaald terrein meer in eigen hand willen houden, heeft de Raad van de Europese Unie meer mogelijkheden om het eigen standpunt door te zetten.

Rechtsinstrumenten

De EU heeft verschillende rechtsinstrumenten. Ze kunnen verordeningen, richtlijnen en beschikkingen uitvaardigen.

1. *Verordeningen* zijn regels, die direct gelden voor alle burgers in de Europese Unie. Deze verordeningen zijn vergelijkbaar met een nationale wet.
2. *Richtlijnen* zijn bindende besluiten, maar de lidstaten mogen zelf beslissen hoe ze de uitvoering aan gaan pakken. Dit kan bijvoorbeeld gaan over het beperken van de uitstoot van CO₂. De lidstaten krijgen als bindende richtlijn wat de maximale uitstoot is. Ze mogen vervolgens zelf weten hoe ze dit voor elkaar gaan krijgen.
3. Een *beschikking* is vergelijkbaar met een verordening, maar geldt alleen niet voor alle burgers. In de beschikking staat op wie de regel allemaal van toepassing is. Het kan hier gaan om individuele burgers, organisaties of lidstaten.

Eigenlijk horen er nog twee rechtsinstrumenten bij, te weten aanbevelingen en adviezen. Deze zijn echter niet bindend en hebben geen juridische consequenties.

Het Europese Hof van Justitie

Het Europese Hof van Justitie is bewust weggelaten in het krachtenveld, omdat het hier gaat over het politieke proces. De rechterlijke macht staat daar buiten. Het Europese Hof van Justitie bewaakt dat Europese wet- en regelgeving juist wordt uitgevoerd. Uitspraken die dit Hof doet, hebben voorrang boven het recht van individuele lidstaten. Zo'n uitspraak heeft dus voorrang op de uitspraak van een nationaal gerechtshof.